Psykologiliitto

11.2.2021

## Suomen Psykologiliiton lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

**Asia: HE 241/2020 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

**Suomen Psykologiliitto pitää tarpeellisena sote-palveluiden uudistamista eikä vastusta maakuntien perustamista.** Valtaosa psykologeista tulee siirtymään peruskunnista maakuntiin (esim. neuvolan, terveyskeskuksen, perheneuvolan, psykiatrian sekä neurologian psykologit). Nämä sote-palvelut keskittyvät vastaanottotyöhön ja korjaavaan työhön. Näiltä osin uudistus on looginen ja kannatettava.

**Tästä linjasta poiketen opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien siirto sote-maakuntiin olisi epätarkoituksenmukainen erilaisen työnkuvan vuoksi.** Opiskeluhuolto sisältää lain mukaan sekä yksilöllisen että yhteisöllisen opiskeluhuollon, mutta hallituksen esitys on huomioinut vain yksilötyön. Esityksessä ei ole perusteltu, miten lain määrittämä painopiste yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö turvataan tai miten sitä kehitetään, jos psykologien ja kuraattorien hallinto ja johtaminen siirretään peruskunnista sote-maakuntaan samalla, kun koulut ja oppilaitokset eli heidän työpaikkansa jäävät peruskuntiin.

**Kun yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö onnistuu, korjaavaa yksilötyötä tarvitaan vähemmän ja inhimillinen kärsimys vähenee.** Yhteisöllistä työtä on esimerkiksi kiusaamisen, syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vastainen työ sekä mielenterveyden, koulumotivaation ja jaksamisen edistäminen. Tällä hetkellä koulupsykologit pystyvät tekemään yhteisötyötä lähes tuplasti, jos opiskeluhuolto on sivistystoimen eikä soten alla (Psykologiliitto 2020). Yhteisöllinen työ edellyttää fyysistä läsnäoloa, kouluyhteisön tuntemusta, koulun arjen reunaehtojen ymmärtämistä sekä luottamussuhteita koulun henkilöstöön ja johtoon.

**Opiskeluhuoltotyön keskeinen ongelma on useiden satojen työntekijöiden vaje**, koska kunnat eivät ole palkanneet heitä riittävästi. Tämä ei korjaannu siirrolla sote-maakuntaan, päinvastoin on vaarana, että työpanos valuu sote-maakunnan tarpeisiin pois kouluilta ja oppilaitoksilta sekä sivistystoimen suunnittelu- ja kehittämistyöstä. Painopiste siirtyy edistävästä ja ehkäisevästä työstä ongelmien korjaamiseen ja koulun hyvinvointityön mahdollisuudet hukataan. Sote-maakunnassa ei ole tietoa koulujen tarpeista ja tilanteista.

**Hallituksen esityksessä määritellään, että opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien työtila voisi olla muuallakin kuin koulussa.** Tämä vaikeuttaisi lasten ja nuorten pääsyä vastaanotolle (esimerkiksi eskarilainen ei voi kulkea itsenäisesti koulun ulkopuolelle) sekä opettajien ja muun koulun henkilöstön pääsyä tapaamisiin. Valtaosa yhteistyöstä tapahtuu välitunneilla opettajainhuoneessa, jonne psykologi tai kuraattori ei ehdi tulla, jos työtila ei ole koulussa. Tällöin hän ei toimi mukana koulun arjessa eikä näy käytävillä tai ruokalassa ja jää näin vieraaksi oppilaille, opettajille ja perheille.

**Esitämme, että esityksestä poistetaan seuraavat: Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 9 §; Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta, 17 a §; Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta, 14 §, 27 c §**

**Poisto ei vaikuta muun sote-maku-kokonaisuuden toteutumiseen.** Fyysisestä sijainnista ei ole tarpeen säätää. On itsestäänselvää, että psykologit ja kuraattorit ovat koulussa kuten opettajatkin, joiden sijainnista ei ole säädetty laissa. Jos säädetään, muotoilu on ”Palvelut on järjestettävä oppilaitoksessa.”

**Psykologeja ja kuraattoreja koskevan lainsäädännön ja hallinnon siirtämisen sijaan esitämme Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 21 § 2 mom toteuttamista siten, että sanat ”palvelun järjestänyt” poistetaan. Tällöin psykologi ja kuraattori kirjaavat jatkossa hyvinvointialueen rekisteriin ja tietojärjestelmään.** Näin tiedonsiirtoon ja yksittäistä asiakasta koskevaan yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon liittyvät huolet ratkeavat mutta psykologin ja kuraattorin mahdollisuus tehdä vaikuttavaa työtä osana kouluyhteisöä ei vaarannu. Psykologien ja kuraattorien monialainen yhteistyö koulusta sote-maakuntaan onnistuu jatkossakin myös hallintorajan yli.

#koulupsykologikuuluukouluun

Suomen Psykologiliitto
Bulevardi 30 B 3
00120 Helsinki
(09) 6122 9122
psyli.fi